

Merlot: Bordeaux tegenover Ticino

21 maart 2025 · door Jens De Cuyper

Zes merlots naast elkaar: drie van de rechteroever in Bordeaux, drie uit het Zwitserse Ticino — kan Ticino zich meten met Saint-Émilion?

Merlot is de druif van Pomerol en Saint-Émilion, maar ook de trots van een Italiaanstalig stukje Zwitserland. Op 20 maart 2025 zette Wijnclub Zottegem drie wijnen van de Bordelese rechteroever naast drie uit Ticino, en stelde één vraag: proeven we de streek, of de hand van de wijnbouwer? Dit is het volledige infoblad van die avond. Alle wijnen die we ooit proefden staan in onze [wijncatalogus](#).

De geproefde wijnen

Wijn	Cuvée	Jaar	Druif	Streek
Château Fontenil	Fronsac	2020	Merlot	FR, Bordeaux
Château Les Gravières	Saint-Emilion Grand Cru	2020	Merlot	FR, Bordeaux

Wijn	Cuvée	Jaar Druif	Streek
Saintayme	Saint-Emilion Grand Cru	2019 Merlot	FR, Bordeaux
Brivio	Baiocco	2022 Merlot	CH, Ticino
Gialdi	Serravalle	2020 Merlot	CH, Ticino
Valsangiacomo	Gransegreto Forte Airolo Reserva	2018 Merlot	CH, Ticino

Woord vooraf

Beste wijnliefhebbers,

Vandaag nemen we jullie mee op een ontdekkingsreis, met de Merlot-druif als leidraad langsheen twee wijnstreken.

Beginnen doen we in de Bordeaux-regio, meer bepaald op de rechteroever van de Gironde. Vervolgens verkennen we een minder voor de hand liggende, maar zeker niet minder boeiende wijnstreek: Ticino, in het zuiden van Zwitserland.

Kunnen de Merlots uit Ticino zich meten met die uit Bordeaux? Proeven we vooral de invloed van de streek, of is het de hand van de wijnbouwer die de doorslag geeft?

Laten we het samen ontdekken.

Jens

De druif

Oorsprong

De Merlot-druif is ontstaan uit een kruising tussen de 'Cabernet Franc' en de minder bekende 'Madeleine Noire des Charentes'.

De eerste schriftelijke vermelding van de Merlot-druif stamt uit het einde van de 18e eeuw in Bordeaux. Wist je dat de naam Merlot afgeleid is van het Franse 'Merle' (Merel)?

De oorsprong van de druif ligt, zoals je wellicht kan vermoeden in Bordeaux, waar het nog steeds de meest aangeplante druivensoort is. In eerste instantie werd Merlot hier vooral gebruikt als blenddruif om de wijnen meer finesse en soepelheid te geven en de strakke tannines van Cabernet Sauvignon te verzachten.

Pas later, toen Saint-Émilion en Pomerol bewezen dat er topwijnen gemaakt kunnen worden van Merlot-druiven, veranderde dit beeld. De fluweelzachte structuur en de snelle drinkbaarheid maakten Merlot wereldwijd populair. Vooral in de Nieuwe Wereld werd de druif massaal aangeplant en bewees hij ook solo uitstekende wijnen te kunnen leveren.

Vanaf de tweede helft van de 20e eeuw verspreidde Merlot zich naar regio's als Californië, Chili, Italië en uiteraard ook Zwitserland.

Kleur

Vanwege de dunne schil heeft Merlot een relatief bescheiden kleur vergeleken met veel andere rode druiven. Het levert een mooie robijnrode tint op, vaak met een subtiele blauwe schijn langs de rand.

Geur

In koelere klimaten komen vooral aroma's van pruimen en kersen naar voren, terwijl in warmere regio's de nadruk meer ligt op kersen en andere rode vruchten.

Topwijnen van over de hele wereld krijgen door rijping op eikenhout vaak subtiele tonen van vanille en kruidigheid.

Met de jaren ontwikkelt Merlot een voller, bijna vlezig karakter, met nuances van chocolade en een hint van tabak.

Smaak

Merlot heeft in de mond een zachter karakter dan zijn halfbroer, Cabernet Sauvignon. Over het algemeen geldt: hoe warmer het klimaat, hoe zachter de tannines en hoe hoger het alcoholpercentage en de body. Daarnaast biedt Merlot een verfrissende zuurgraad, zonder te overheersen. Zie het als de Smooth Operator onder de druiven.

Bordeaux: linker- of rechteroever

Eerst even een korte introductie over de streek vooraleer we de Merlot uit Bordeaux onder de loep nemen.

Linker- versus rechteroever: wat is het verschil?

Voor wijnliefhebbers draait de keuze bij Franse wijnen vaak om Bourgogne of Bordeaux. Kies je voor Bordeaux, dan komt de volgende vraag: Linker- of Rechteroever? En die keuze is cruciaal, want beide regio's hebben een unieke stijl en karakter.

- **Linkeroever** (ten westen van de Gironde en Garonne) staat bekend om krachtige, gestructureerde wijnen, met Cabernet Sauvignon als dominante druif. Beroemde appellaties: Médoc, Graves en Sauternes, met iconische namen als Pauillac, Margaux en Saint-Julien.
- **Rechteroever** (ten oosten van de Gironde en Dordogne) levert zachtere, toegankelijke wijnen op basis van Merlot. Hier liggen appellaties als Pomerol en Saint-Émilion, bekend om hun elegante, fluweelzachte wijnen.

Klimaat en bodem: waarom de verschillen?

Bordeaux heeft een maritiem klimaat, met de invloed van de Atlantische Oceaan en de warme Golfstroom. De linkeroever ervaart een sterkere oceaانبloed, terwijl de rechteroever iets landelijker en minder extreem is. Toch zit het echte verschil in de bodem:

- **Linkeroever:** kiezel- en grindrijke bodems slaan warmte op en voeren water goed af. Ideaal voor Cabernet Sauvignon, een druif die veel zon en goed doorlatende grond nodig heeft. Dit zorgt voor tanninerijke wijnen met groot rijpingspotentieel.

- **Rechteroever:** kleirijke bodems houden juist vocht vast en warmen minder snel op. Perfect voor Merlot, een sneller rijpende druif met een dunnere schil. Dit resulteert in soepele, fruitige wijnen met een zijdezachte textuur.

Conclusie

De linkeroever is het domein van de krachtige, gestructureerde Cabernet Sauvignon-wijnen, terwijl de rechteroever de ideale voedingsbodem biedt voor elegante en fruitige Merlotwijnen. En precies die Merlot uit de rechteroever gaan we vanavond proeven.

Ticino: het land van Merlot

Ten zuiden van de Alpen, in het Italiaanstalige deel van Zwitserland, ligt Ticino, een regio die synoniem staat met de Merlot-druif. Deze druif werd hier begin 20e eeuw geïntroduceerd als antwoord op de druifluisploeg die de lokale wijnbouw had verwoest. Tot verrassing van velen bleek Ticino een ideale omgeving voor Merlot, met zijn milde klimaat, zuidelijk georiënteerde terrassen en goed doorlatende bodems was het meteen een schot in de roos.

Door deze gunstige omstandigheden kon Merlot uitgroeien tot de dominantste druivensoort van de regio. Vandaag de dag staat Ticino bekend om zijn elegante, volle wijnen die niet alleen kracht en finesse combineren, maar ook het unieke Zwitserse terroir weerspiegelen. Dankzij de toewijding van de wijnboeren worden hier prestigieuze Merlot-

wijnen gemaakt die zich kunnen meten met de besten ter wereld.

De wijnbouw

In het land van Merlot worden hoofdzakelijk rode wijnen (93%) geproduceerd. De DOC Ticino geldt enkel voor monocépagewijnen. Voor assemblagewijnen worden de benamingen Rosso, Rosato of Bianco del Ticino gebruikt.

De Ticino DOC Merlot heeft een delicaat en complex bouquet. Robuuste en gestoffeerde aroma's, elegante tannines die zich met de jaren fluweelzacht vermengen in de materie.

Terroir & klimaat

Granietbodem in Sopraceneri (ten noorden van de Monte Ceneri, die Ticino verdeelt in twee delen). In het zuiden klei- en kalkachtige bodem (Sottoceneri).

Druivensoorten

Meerderheid van de aanplant is Merlot. Daarnaast is er een beperkte productie van Bondola, Pinot Noir, Cabernet Sauvignon en Cabernet Franc in rood en Chardonnay, Chasselas, Sauvignon Blanc en Sémillon in wit.

De wijnen

Château Fontenil Fronsac 2020

Château Fontenil is een eigendom die de befaamde consultant Michel Rolland samen met zijn vrouw Dany Rolland, beiden afgestudeerd als oenologen, kocht in 1986 met 10ha verdeeld over verschillende terroirs te Saillans. De gemiddelde leeftijd van de wijnstokken is 50 jaar en de rendementen worden laag gehouden (vaak rond de 45hl/ha). Hun bedoeling is er om iets fantastisch van te maken binnen de minder gekende appellatie, gebaseerd op 100% Merlot. Het is voor hen een uitdaging om hier op hun eigen domein het beste van henzelf te geven, dit in combinatie met de goede terroirs die hooggelegen en zuidelijk georiënteerd zijn.

Op Château Fontenil worden de druiven bij volle rijpheid met de hand geoogst, met dubbele sortering voor en na de ontsteling. De vinificatie vindt plaats in kleine houten of roestvrijstalen kuipen met temperatuurregeling, waarbij de wijn met de hand wordt neergeslagen. Deze gulle en verleidelijke wijn wordt gekenmerkt door krachtige aroma's van rijp fruit en door een mooie en stevige tanninestructuur. Hij kan 20 jaar of langer bewaard worden in goede wijnjaren. Fontenil is al meer dan een decennium een constante performer en is een van de beste wijnen in zijn appellation.

Druiven	100% Merlot
Ondergrond	Klei & Leisteen
Gem. leeftijd wijnstok	50 jaar
Ageing	17 maand in Franse eik (60% nieuw)

Bewaarpotentieel 15 jaar

Oogst manuele oogst en dubbele sortering

Alcohol 14,5°

Kleur Zeer donker, steenrood, tranerig

Aroma Intens veel rood fruit en cassis. Vanille, rokerig.

Smaak Vanaf de aanzet zeer zacht en enorm intens. Het midden is een echte fruitbom, mondvullend en energiek, fris en complex met zeer zachte textuur. Ook de finale blijft verdergaan op dezelfde manier met hints van cacao en heel veel fruit. (Zachte tannines, licht zuurtje en bittertje)

Château Les Gravières Saint-Emilion Grand Cru 2020

Ch. Les Gravières is een St. Emilion Grand Cru van slechts 4.5ha in de gemeente Saint Sulpice de Faleyrens en Saint Laurent de Combes. Het is vooral zand-steen en steenterroir met daaronder het ijzerhoudend bestanddeel 'crasse de fer'. De gemiddelde leeftijd van de wijngaard is al zeer respectabel (38 tot 45 jaar) en de rendementen worden door de eigenaar, Denis Barraud, bewust zeer laag gehouden (35hl/ha). De wijn wordt 16 maand op 100% nieuwe eik gelagerd. Hij krijgt zeer goede scores van wijncritici.

Druiven 100% Merlot

Ondergrond zand, kiezel, grind, ijzer

Gem. leeftijd	38 - 45 jaar
wijnstok	
Opbrengst	35hl/ha
Ageing	16 maand op nieuwe eik
Bewaarpotentieel	15 jaar
Alcohol	14°
Kleur	Zeer donker paarsrood, tranerig.
Aroma	Prachtige en expressieve neus van rode & zwarte vruchten maar ook licht gerookte toets, tabak, vanille.
Smaak	'Chateau les Gravières' is één van de "must haves" van 2020! Deze Cru verbaast door het prachtige, fijne fruit dat zeer krokant (alsof de bessen vers openspatten in de mond) en fris tegelijk proeft en perfect ondersteund is door een heel fijn tanninekader die alles in evenwicht brengt en zorgt voor een zachte textuur en mooie lengte. (Stevige tannine, zacht zuurtje)

Saintayme Saint-Emilion Grand Cru 2019

Château Saintayme in Saint-Émilion is eigendom van Denis Durantou (2020), het meest gekend voor het produceren van een van de beste wijnen uit Pomerol: Château L'Eglise-Clinet. De wijngaard is één perceel bestaande uit negen hectare, zo goed als exclusief aangeplant met

Merlot. Cabernet Franc is er ook te vinden en het terroir bestaat uit kalk, klei en gravel. Het vinificatie proces speelt zich af in kleine roestvrijstalen vaten, rijping gebeurt gedurende 14 maanden in kleine Franse eiken vaten waarvan 30% nieuw. Château Saintayme maakt verleidelijke wijnen met zachte tannines en rijpe fruit tonen. Er worden per jaar ongeveer 3500 kisten geproduceerd en aangezien dit nog een relatief nieuw project is van monsieur Durantou zijn de prijzen nog aan de zachtere kant.

Druiven	100% Merlot
Terroir	Kalk, klei en gravel
Alcohol	13°
Ageing	14 maand in kleine Franse eiken vaten (30% nieuw)
Bewaarpotentieel	10 jaar
Kleur	Zeer donker, steenrood, tranerig.
Aroma	Heerlijke neus van rijp, donker fruit, maar ook gebrande toetsen en cacao. Kers & leder.
Smaak	Zoet en bloemig rood fruit in de mond, zeer zacht geparfumeerd en zo gastvrij. Het heldere, sappige en rode fruit wordt aangevuld met enigszins pittige, maar toch fijne tannines in de mond met zoethout die de wijn de juiste textuur en body geven. Je proeft een wat crispy kersenschil met een volle, rijpe pruimsmaak met een subtiele en verkoelende nasmaak van munt.

Brivio Baiocco 2022

De Brivio-lijn richt zich op de productie van wijnen uit Zuid-Ticino. De druiven worden hier geleverd door ongeveer tachtig wijnmakers uit de regio Sottoceneri. In het zuiden zijn de bodems kalkrijk, zwaarder, kleirijk en dieper dan in Sopraceneri. De wijnen die hieruit voortkomen zijn vol, zacht en zeer elegant.

Druiven	100% Merlot
Ondergrond	Kalk, klei
Ageing	10 maand in (2-3 jaar oude houten vaten)
Bewaarpotentieel	10 jaar
Alcohol	13,2°
Kleur	Helder, robijnrood, licht tranerig
Aroma	Intense neus van rode bessen, bosvruchten, en drop. Licht geroosterde toets.
Smaak	In de sappige afdronk komen ook de rijpe bosvruchten terug, met een mooie tanninestructuur, en aangevuld met wat donkere chocolade en fijne kruiden en een hint van tabak. Sappige, zachte tannines.
Aan tafel	Pasta, rood vlees en oude kazen.

Gialdi Serravalle 2020

De vochtige, koude, noordelijk georiënteerde gebieden of de gebieden beneden in de vallei maken deze vorm van landbouw zeker niet rendabel. Sopraceneri wordt sterk beïnvloed door de nabijheid van de Alpen. Het microklimaat is behoorlijk anders dan dat verder naar het zuiden in het kanton. De warme dagen en koelere nachten in vergelijking met Sottoceneri zorgen ervoor dat de druiven langzamer rijpen en hun organoleptische frisheid behouden.

Wat wel zeker is, is dat de eigenschappen van de bodem de groei van de planten en dus de oogstproducten beïnvloeden. Het klei- en kalkgehalte, de aanwezigheid van micronutriënten zoals ijzer of mangaan, de doorlaatbaarheid voor regenval en de worteldiepte zijn allemaal bodemeigenschappen die de kwaliteit van de druiven beïnvloeden. Diversiteit is onze grootste kracht. De territorialiteit, de klimatologische en morfologische bijzonderheden van de productiegebieden en de dynamische commerciële strategieën zijn de belangrijkste waarden waarop de filosofie van het wijnhuis is gebaseerd.

Druiven	100% Merlot
Ondergrond	klei en kalk
Ageing	10 maand op houten vaten (3 jaar oud)
Bewaarpotentieel	6 jaar
Alcohol	13,5°
Kleur	helder, steenrood, licht tranerig
Aroma	uitnodigende neus met donkerrood fruit en terroir. (Vanilles, mineraliteit)

Smaak

In de mond proeven we sappig fruit (bosbessen, bramen), fijne kruiden en een zweem van munt en vanille

Valsangiacomo Gransegreto Forte Airolo Reserva 2018

Valsangiacomo werd opgericht in 1831, in het begin als wijnhandelaar. In 1900 werd de overstap naar de eigen productie van klassewijnen gemaakt. Ondertussen is het reeds de 6e generatie die aan het roer van dit traditierijke familiedomein staat.

De hoofdvariëteit is uiteraard Merlot, zo typisch voor de regio. Zij bezitten verschillende percelen van de beste terroirs en hanteren een uiterst strenge selectie voor de druiven. De topwijnen worden dan ook maar in kleine volumes gemaakt. Hoewel dit een echt traditiehuis is, worden in de kelder wel de modernste technieken gebruikt. De rijping gebeurt dan weer in de volledig natuurlijke kelder, die gelegen is in de bergflank. Een uniek, natuurlijk ventilatiesysteem met gaten in de muren, waardoor er verkoeling uit de bergwand komt, zorgt voor ideale condities. Indrukwekkend!

De cuvée Gransegreto laten ze rijpen in een oud legerfort op de flank van de Gotthard tunnel, op 1329m hoogte. Dit zorgt voor een majestueuze, sensuele afdronk die de perfecte balans heeft tussen elegantie en kracht. Indrukwekkend!

Druiven 100% Merlot

Alcohol 13,5°

Kleur robijnrood

Aroma Intens en elegant, met tonen van rijpe rode vruchten en zachte specerijen.

Smaak Vanille, zachte tannines met een talmende afdronk